

2024-04-08

Dnr LI2023/03401

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remissvar av delbetänkandet Jakt och fiske i renbetesland SOU 2023:46

Landsförbundet Svenska Samer uppskattar Renmarkskommitténs uppdrag att tillgodose alla samers rättigheter och i möjligaste mån rätta till de orättvisor som statens agerande har resulterat i. Framför allt för de samer som har uteslutets från samebyarna, utifrån den svenska statens koloniala Renbeteslagstiftningarna 1886, 1898, 1928 och 1971.

Landsförbundet Svenska Samer anser och tillför:

1. Förslag angående sameby: LSS förslår att:
 - a. det svenska missvisande ordet 'sameby' ändras till det ursprungliga samiska ordet "tjielte".
 - b. En sameby är, trots sitt svenskt kolonialt förminskade och missvisande namn, inte en fysisk by utan en svensk statligt reglerad ekonomisk förening. Vilken bedriver renskötsel på ett av svenska staten väl definierat och reglerat geografiskt område ¹, där endast ett fåtal av alla oss samer får vara samebymedlemmar pga. gällande svensk demokratiskt stiftad lag². Vi förordar att alla samer som kan styrka att familj/förfäder verkat i området ska äga rätt att vara medlem i samebyn.
 - c. Organisationen ska ordnas enligt demokratiska regler, en person en röst.
2. Rätt till jakt och fiske: Med medlemskap i samebyn följer rätt till jakt och fiske.
3. Renskötsel: Rätten till renskötsel kopplas till innehav av renmärke. Avlysta renmärke ska kunna återföras. Nytt renmärke ska kunna sökas hos Sametinget.
4. Kommersiell verksamhet: Även andra samiska näringar ska kunna bedrivas och utvecklas inom samebyn och detta förslagsvis i bolagsform benämnd sita.

Landsförbundet Svenska Samer, LSS, är en fristående partipolitisk obunden samisk kultur- och näringsorganisation. LSS:s huvudsakliga syfte är att stödja och utveckla det samiska samhället. LSS är en riksorganisation på samma sätt som SSR och Same Ätnam och vi representerar både renägande samer och icke-renägande samer t.ex. det Domstolsverk beskriver som överskottssamer⁴. Vi beklagar att våra medlemmar bokstavligen betraktas och beskrivs som överskottssamer; och att vi i LSS inte fått samma tillgång till utredningen som de två föregående organisationerna.

¹Den svenska statliga myndigheten Sametinget, <https://www.sametinget.se/samebyar>; ²Sveriges Rennäringslag (1971:437) i sin helhet; ³Högsta Domstolens dom Mål nr T 853-18 i sin helhet; ⁴Sveriges Rennäringslag (1971:437) § 1; ⁵Hovrätten för Övre Norrland dom Mål nr T 214-16, sida 12 ⁶<https://www.kyrkanstidning.se/kultur/samerna-utsatta-kulturellt-folkmord>

Renbetesrätten ägs kollektivt av det samiska folket genom urminneshävd^{3,4} vilken aktivt begränsas genom gällande svensk lag².

Nuvarande lagstiftning ger samebyar långtgående rättigheter vad gäller renskötsel, jakt och fiske. Samebyar är en ekonomisk förening och omfattar endast en liten del av det samiska folket. Om dagens samebyar får råda över jakt- och fiskerättigheter innebär det att en mycket liten del av det samiska folket skulle råda över 100% av det samiska folkets gemensamma egendom. Det är en stor del av lokalbefolkningen i Sapmi som är samer, men som på grund av Sveriges Rennäringslag³ inte får vara medlemmar i samebyn.

Namnet sameby är missvisande. Ett bättre och lämpligare namn vore det ursprungliga samiska ordet "tjielte" där organisationen/ekonomiska föreningens olika verksamheter ska bedrivas i bolag benämnda sita; t.ex. Udtja tjieltes ren-sita, Slakka tjieltes fiske-sita osv.

Svenska staten har en mörk historia där staten har bestämt vilka som ska vara samer. Lagstiftningen har skett under lång tid och genererat många konflikter mellan Sveriges "sameby-samer" och Sveriges "överskottssamer". Det finns till och med anledning att använda begreppet kulturellt folk mord när det gäller svenska statens agerande mot samer⁶.

Dag som ovan

På uppdrag från styrelsen för Landsförbundet Svenska Samer

Kerstin Lingebrant Vinka
Ordförande